

СПРАВА «НИКОЛАЄВ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF NIKOLAYEV v. UKRAINE)

(Заява № 54309/20)

Стислий виклад рішення від 6 листопада 2025 року

Заявник, особа з інвалідністю, страждав на пігментну дегенерацію сітківки – вроджене невиліковне захворювання, що призводить до поступової втрати зору та сліпоти. Він неодноразово проходив профілактичне лікування в Інституті очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова. У липні 2018 року заявнику було пред'явлено обвинувачення у нанесенні тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого, після чого його взяли під домашній арешт. У липні 2019 року, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, заявник наніс тілесні ушкодження іншій особі, спричинивши перелом черепа, у зв'язку з чим був узятий під варту за рішенням Овідіопольського районного суду. Прокурор регулярно звертався з клопотаннями про продовження строку тримання заявника під вартою, які суд задовольняв, посилаючись на ризики переховування, впливу на свідків і можливість вчинення нових злочинів, а також на тяжкість обвинувачень. Апеляційний суд погоджувався з цими висновками, вказуючи, що попередній домашній арешт не запобіг повторному злочину. Заявник оскаржив деякі ухвали про продовження строку тримання під вартою. Його апеляційні скарги були подані 17 липня, 07 вересня та 27 листопада 2020 року, а розглянуті 10 вересня, 18 листопада 2020 року та 13 січня 2021 року відповідно. Під час тримання під вартою заявник неодноразово скаржився на погіршення зору. У 2020–2021 роках його кілька разів оглядали лікарі медичної частини СІЗО та спеціалісти Інституту ім. В.П. Філатова, які підтвердили діагноз і призначили медикаментозне лікування профілактичного характеру. Госпіталізацію не призначали. У серпні 2021 року заявника було звільнено з-під варти та поміщено під цілодобовий домашній арешт. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на ненадання йому під час тримання під вартою належної медичної допомоги у зв'язку з пігментною дегенерацією сітківки; за пунктом 3 статті 5 Конвенції на, як стверджується, необґрунтовану тривалість тримання його під вартою та за пунктом 4 статті 5 Конвенції на непроведення «оперативного» розгляду його апеляційних скарг на деякі ухвали про продовження строку тримання його під вартою. Розглянувши скарги заявника за статтею 3 Конвенції Європейський суд зазначив, що під час тримання заявника під вартою не було доведено фактів неналежного надання медичної допомоги, оскільки заявник страждав на невиліковне вроджене захворювання. Європейський суд відхилив цю частину заяви як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції. Щодо скарги заявника за пунктом 3 статті 5 Конвенції Європейський суд дійшов висновку, що національні суди наводили достатні та обґрунтовані підстави

для продовження тримання заявника під вартою, враховуючи тяжкість обвинувачень, ризик учинення нових насильницьких злочинів та зловживання алкоголем. У зв'язку з цим Європейський суд також відхилив цю частину заяви як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції. Щодо скарги заявника за пунктом 4 статті 5 Конвенції Європейський суд зауважив, що апеляційні скарги заявника на ухвали про продовження строку тримання під вартою були розглянуті зі значною затримкою, після того, як термін їхньої дії вже закінчився або мав закінчитися, і жодного належного пояснення для цієї затримки надано не було. У зв'язку з непроведенням оперативного розгляду апеляційних скарг заявника на ухвали про продовження строку тримання під вартою від 17 липня, 07 вересня та 27 листопада 2020 року Європейський суд констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує прийнятною скаргу за пунктом 4 статті 5 Конвенції на розгляд апеляційних скарг на ухвали про продовження строку тримання під вартою від 17 липня, 07 вересня та 27 листопада 2020 року, а також оголошує неприйнятними скарги за статтею 3 та пунктом 3 статті 5 Конвенції;
2. Постановляє, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з непроведенням оперативного розгляду апеляційних скарг заявника на ухвали про продовження строку тримання під варту від 17 липня, 07 вересня та 27 листопада 2020 року;
3. Постановляє, що немає потреби розглядати питання прийнятності та суті скарги за пунктом 4 статті 5 Конвенції щодо розгляду апеляційної скарги заявника на ухвалу про продовження строку тримання під вартою від 04 листопада 2020 року;
4. Постановляє, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 500 (п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.